

## BIJ HET HEENGAAN VAN EEN GROOT MENS

Als mens en als kunstenaar was en blijft Wilchar van zeer grote betekenis. Het is echter pas sedert kort dat een ruimere belangstelling voor zijn oeuvre ontstond, maar toch nog steeds te weinig vanwege kunsthistorici en -critici. Geëngageerde kunst wordt al te vaak misprezen, als naïef bestempeld, als minderwaardig. Nochtans heeft geëngageerde kunst hoge toppen bereikt: denk aan Käthe Kollwitz, aan *Guernica* van Picasso. In deze tijd van diepzinnig filosoferen over kunst, gaat te weinig aandacht naar de werken van Wilchar die dank zij hun eenvoud en duidelijkheid toegankelijk zijn voor iedereen en dus tot de bewustmakende rol van kunst bijdragen. Mogelijk stoort de inhoud, omdat al te scherp het mes wordt geroerd in de wonden van de maatschappij. Er is nochtans hoop, want tal van hedendaagse kunstenaars laten zich inspireren door wantoestanden in hun land of in de wereld. Die werken zijn echter individuele uitingen van wanhopige machteloosheid. Wilchar daarentegen schreeuwt het uit, hij wil overtuigen, hij gaat ten strijde. Had hij te vroeg gelijk? Nu extreem-rechts zo erg aan bod komt, nu racisme, godsdienstig fanatisme en nationalisme nog steeds tot oorlog leiden, nu mensen nog worden uitgehongerd en uitgebuit, is het noodzakelijk dat ook kunstenaars optreden. Bovendien hebben we getuigenissen nodig uit de vorige eeuw. Wilchar was een van die bijzondere getuigen zowel van de groei van het fascisme als van de hedendaagse dreiging van extreem rechts.

Zijn leven en zijn werk zijn één. Hij heeft èn dat leven èn zijn talent ten dienste gesteld van zijn idealen. Nooit heeft hij toegevingen gedaan. Hij die, vooral voor de oorlog, sterke affiches ontwierp hield ermee op: de linkse politieke partijen waren niet meer geïnteresseerd in zijn kunst. De propaganda werd toevertrouwd aan publiciteits-agentschappen, die een eigen wervingsmethode toepassen. Wilchar kon en wou zich daaraan niet aanpassen.

Toch wou hij de strijd verder zetten. Hij zag, net als Frans Masereel, in de prentkunst het beste middel om zijn ideeën te verspreiden, o.a. omdat die beelden multipliceerbaar zijn. Hij verwezenlijkte dan ook ontelbare lino'sneden, waarin hij arbeiders en het dagelijkse leven uitbeelde, en meer nog, wantoestanden in onze maatschappij hekelde, de gevolgen van het kapitalisme scherp in beeld bracht, machthebbers, zowel politieke als kerkelijke, karikatureerde. Humor hanteerde hij ook, in woordspelingen en onlogische associaties. Die prenten vallen op door hun soberheid, net als zijn affiches. Soberheid is noodzakelijk in affiches, omdat ze direct moeten treffen, met een beperkt aantal kleuren en vormen. De inhoud moet dadelijk begrepen worden. Wilchar vereenvoudigde, en synthetiseerde. Door een perspectivische constructie en door kleuren te contrasteren, bereikte hij diepte-effecten, waardoor de belangrijke elementen sterk naar voren springen. Gebonden door een bepaalde tekst, een bepaald thema, het formaat, kon hij geen vrije loop laten aan zijn verbeelding. Daar lag juist zijn creativiteit: ondanks al die beperkingen, slaagde hij erin van een affiche een kunstwerk te maken.

In de jaren twintig maakte Wilchar heel wat schilderijen van hoge kwaliteit. In 1985 begon hij opnieuw te schilderen, maar dan enorme, sterk maatschappijkritische composities. Hij wist er zoveel ideeën in te verwerken, dat men, telkens als men, die schilderijen bekijkt, er nieuwe elementen in ontdekt. Ook gewone mensen, zonder kunsthistorische vorming, snappen wat hij in zijn directe beeldentaal heeft willen meedelen.

Een sterke persoonlijkheid uit de twintigste eeuw is heengegaan. Hij hoorde tot een generatie van mensen, van wie leven en werk in het geheugen moeten bewaard worden. We zijn Wilchar dan ook dankbaar dat zijn verder leven door zijn werken wordt gewaarborgd.